

PREMISELE CONSTRUIRII UNEI PĂCI DURABILE AVÂND LA BAZĂ VALORILE CREȘTINE

Drd. Viorel-Dariu CĂTANĂ

*Școala Doctorală Interdisciplinară, Specializare: Teologie Evanghelică
Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, România
catanadariu@gmail.com*

ABSTRACT: The Premises for Building a Lasting Peace Based on Christian Values

Promoting a lasting peace is one of the main concerns of contemporary society. History shows us that the multitude of peace treaties could not prevent the recurrence of wars and conflicts. Human nature is directed towards conflict, and the numerous negative consequences of wars lead us to reflect in order to identify solutions that cannot only establish peace but also sustain it over time. Military conflicts are present even today, and despite the numerous promises of world leaders, we see that peace cannot be achieved through simple declarations – there is a need to find effective strategies and apply them. Christian values, as reflected in the teachings of Holy Scripture, offer a real alternative for achieving lasting peace. Among the values that contribute to transforming a state of conflict into a climate of peace, we can mention: love, forgiveness, reconciliation, humility, compassion, and justice. These values have the potential to bring about deep inner transformation, healing the wounds of the past. Without genuine reconciliation and love for one another, attempts to make peace are nothing more than brief pauses in the conflict. The approach proposed here emphasizes inner change as being essential for lasting peace, bringing a new perspective to those involved in conflict.

Keywords: *lasting peace, conflict, Christian values, love of neighbor, forgiveness, humility, reconciliation, compassion, justice.*

Introducere

În acest articol se va analiza posibilitatea construirii unei păci durabile având la bază valorile creștine. Actualele conflicte militare dar și istoria ne prezintă faptul că pacea este un lucru greu de obținut și mai ales de păstrat în decursul anilor. Drept dovadă stau mărturie multitudinea de tratate de pace încheiate de-a lungul istoriei care ulterior au fost încălcate. Pacea care rezistă în timp are de-a face cu o transformare interioară a omului. În general, ființa umană este înclinată înspre conflict, iar schimbarea acestei mentalități nu poate fi realizată decât cu o modificare fundamentală a modului de a gândi. Valorile creștine¹ sunt propuse ca fundament al unei păci durabile, considerând că iubirea, iertarea, reconcilierea, smerenia, compasiunea și dreptatea pot ajuta la vindecarea rănilor trecutului și să constituie garanții pentru menținerea păcii în viitor.

Această temă este de interes deoarece o pace durabilă înseamnă lipsa conflictelor. În general, războaiele conduc la pierderi de vieți omenești, colaps economic, frică, teroare, nesiguranță, instabilitate politică și migrație forțată. Eliminarea conflictelor ar conduce la o lume mai bună, în care înțelegerea și respectul reciproc ar putea să ia locul urii și al ostilității. În ciuda tuturor eforturilor întreprinse de liderii lumii, asistăm chiar în zilele noastre la tensiuni persistente și acest fapt ne determină să reflectăm asupra unei posibile soluții de a promova și a menține pacea.

Din punct de vedere metodologic se va analiza necesitatea unei păci durabile și se vor aduce argumente care să demonstreze faptul că o pace durabilă înseamnă mai mult decât o simplă declarare a păcii. Se va aduce în discuție faptul că atât starea de conflict cât și cea de pace au de-a face în esență cu natura omului. Apoi se vor analiza valorile creștine care pot conduce la o pace durabilă: iubirea, iertarea, reconcilierea, smerenia, compasiunea și dreptatea. Pentru fiecare virtute se vor enumera motivele care pot conduce la o pace durabilă și modul în care aceste virtuți trebuie înțelese și însușite de către cei aflați în conflict.

---

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Moral Values and Human Values: Support for Sustainable Societal Development", în: Chivu, L., Ioan-Franc, V., Georgescu, G., De Los Ríos Carmenado, I., Andrei, J.V. (eds.), *Europe in the New World Economy: Opportunities and Challenges*. ESPERA 2023. Springer Proceedings in Business and Economics, Springer, Cham, 2024, pp. 301-318. https://doi.org/10.1007/978-3-031-71329-3_17

Necesitatea unei păci durabile

Istoria omenirii ne arată că de-a lungul timpului multe dintre încercările de a face pace între două entități aflate în conflict au eșuat. Deși au existat numeroase tratate de pace care ar fi trebuit să asigure și să mențină pacea, totuși aceste tratate au fost încălcate și prevederile lor nu au fost respectate. Așadar, asistăm chiar în zilele noastre la situații conflictuale, pentru care liderii lumii nu au soluții. Toate aceste încercări zadarnice ne arată că construirea unei păci durabile reprezintă mai mult decât o declarație, ea fiind de fapt o stare care trebuie clădită având la bază valori solide. Este legitim să ne întrebăm în ce măsură pacea a fost o constantă sau doar o excepție în istoria umanității. Având o statistică reală și corectă vom constata că vremurile fără dispute au fost de scurtă durată.

Ca urmare, pacea durabilă este un imperativ absolut, iar atingerea și menținerea acestui obiectiv fundamental necesită angajarea tuturor resurselor societății în mod coordonat și responsabil. Radu Budeanu vorbește despre necesitatea unei păci durabile și lansează o întrebare: „câți ani de pace reală, neîntreruptă, a înregistrat calendarul politic al lumii?”² Răspunsul este simplu și are de-a face cu istoria care ne prezintă existența unor multitudini de conflicte. Toate aceste conflicte pot fi înțelese în contextul în care „pacea este un drept care se câștigă”³ și menținerea ei se realizează cu „un efort intens și concertat.”⁴

Atunci când vorbim despre conflict putem să identificăm că nu doar războiul reprezintă un conflict. Există multe alte situații care conduc la pierderea păcii și aici putem să enumerăm: injurii, jigniri, amenințări la care se adaugă diverse forme de război hibrid care nu atentează direct la viața omului, dar de fapt afectează starea interioară a individului producând teamă, frică, angoasă și multe alte stări mentale negative.

Starea de conflict înseamnă o tensiune permanentă. Când aceste tensiuni sunt exploatare de către anumite forțe interesate, situația poate degenera rapid într-un conflict deschis. În general, pornim de la premisa că omul de rând nu își dorește să participe la război. „Popoarele nu au visat să se îmbrace în uniformă, să locuiască în tranșee, să-și schimbe uneltele pe arme și să muncească după ornicul de teroare al exploziilor, numărân-

---

2 Radu Budeanu, *Pacea în armură*, București, Editura Albatros, 1983, p. 16.

3 Budeanu, *Pacea în armură*, p. 17.

4 Budeanu, *Pacea în armură*, p. 17.

du-și în morții inamici recolta unei zile de atac.”⁵ Cu toate că nu există o dorință explicită de a participa la război, care să fie larg răspândită în rândul oamenilor, totuși conflictele armate sunt cele care implică și persoane care nu doresc războiul, dar sunt obligate să fie parte a conflictului datorită legilor și a constrângerilor impuse de contextul în care trăiesc.

Există voci care consideră că natura umană este principala vină pentru problemele cu care societatea se confruntă. Thomas Johnson face o paralelă între lumea animală și om constatând că „a compara brutalitatea umană cu violența animală este cu adevărat o insultă la adresa lumii animale,”⁶ fiindcă „oamenii sunt mult mai organizați în manifestarea brutalității”⁷ și „brutalitatea umană rareori aduce beneficii cuiva în vreun fel.”⁸ Natura umană este cea care determină conflictul fie că vorbim de constrângerea altora de a participa la război, fie că vorbim de o implicare benevolă.

În contextul acesta, observăm că o pace durabilă depinde în mod direct de natura umană și mai exact de o schimbare fundamentală interioară. Regulile, tratatele și alte angajamente nu pot garanta pacea fiindcă sunt ușor de încălcat și există numeroase exemple în istorie care vin să întărească acest adevăr. Însă o transformare radicală interioară, care să determine o schimbare a valorilor și a obiectivelor în viață, poate conduce la o stare de pace interioară care ulterior se va reflecta în exteriorul ființei umane.

Pacea durabilă are de-a face cu promovarea virtuților creștine. Dacă valorile morale care sunt descrise în Biblie ar fi însușite, atunci cauzele principale ale conflictelor ar dispărea. „Rădăcinile războaielor aducătoare de moarte ar putea fi distruse prin propovăduirea constantă a virtuții păcii creștine și a efectelor acesteia pentru viața interioară a creștinilor și pentru viața socială.”⁹

Atunci când se vorbește despre pace durabilă, conceptul se referă în mod proeminent la menținerea păcii. Trebuie să acceptăm că există o

---

5 Budeanu, *Pacea în armură*, p. 17.

6 Thomas K. Johnson, *Human Rights – A Christian Primer*, Bonn, Culture and Science Publishing, 2008, p. 12.

7 Johnson, *Human Rights – A Christian Primer*, p. 12.

8 Johnson, *Human Rights – A Christian Primer*, p. 12.

9 Oliviu Petru Botoi, „Paradigma dreptului la viață în contextul conflictelor armate – O perspectivă etică asupra omuciderii în vreme de război”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol. 11, nr. 1, 2024, p. 364.

diferență majoră între obținerea păcii și menținerea ei. Cea din urmă fiind mult mai greu de realizat decât prima. Există numeroase cazuri când pacea obținută a durat doar pentru o perioadă scurtă și pierderea ei a condus din nou la conflict. Oliviu Petru Botoi susține că „în menținerea păcii un rol deosebit îl au religiile lumi”¹⁰ deoarece prin aceste religii „ar putea fi câștigată înțelegerea între popoare și între oameni.”¹¹ Societatea din zilele noastre tinde „spre acest ideal al păcii lumii”¹² și este nevoie de o strădanie colectivă în vederea realizării ei.

Principala provocare a păcii durabile constă în insuficiența de mecanisme capabile să asigure continuitatea păcii și consolidarea ei după ce aceasta a fost obținută. Liderii lumii au expertiză și experiență în vederea obținerii păcii, dar nu pot asigura și garanta menținerea ei. Pentru a avea o pace de durată este nevoie de reconciliere, fapt ce presupune ca fiecare entitate implicată în conflict să își asume partea de vină. Corneliu Constantineanu militează și susține că este nevoie de studiu asupra reconcilierii sociale.¹³ El vorbește despre reconciliere ca o necesitate a realității tragice pe care societatea noastră a parcurs-o.¹⁴ Propunerea de a vorbi și a promova reconcilierea este văzută ca o posibilă soluție la rezolvarea rănilor trecutului, lucru care o dată realizat creează premisele construirii unei păci durabile.

Valorile creștine

Valorile creștine se referă la ansamblul de caracteristici și principii etice care derivă din Sfânta Scriptură și care modelează caracterul uman. Aici putem vorbi despre atitudini care conduc la un comportament care promovează relații sănătoase între membrii societății. Valorile creștine au contribuit într-un mod însemnat la evoluția societății și la modernitatea bazată pe reguli de care ne putem bucura în prezent. Din perspectiva eticii și a valorilor creștine este nevoie ca oamenii să fie buni unii cu alții și astfel pro-

---

10 Botoi, „Paradigma dreptului la viață în contextul conflictelor armate – O perspectivă etică asupra omuciderii în vreme de război”, p. 364.

11 Botoi, „Paradigma dreptului la viață în contextul conflictelor armate – O perspectivă etică asupra omuciderii în vreme de război”, p. 364.

12 Botoi, „Paradigma dreptului la viață în contextul conflictelor armate – O perspectivă etică asupra omuciderii în vreme de război”, p. 364.

13 Corneliu Constantineanu, *Trăiți în pace*, Oradea, Editura Casa Cărții, 2013, p. 27.

14 Constantineanu, *Trăiți în pace*, p. 27.

blematica războaielor și al conflictelor ar putea avea o șansă de rezolvare. Respectul față de ceilalți este cheia de unde trebuie să pornim înțelegerea asupra valorilor creștine. „Un om bun este pur și simplu acel individ care este capabil să acționeze cu o conștiință de sine autentică și care caută să nu trateze niciodată o altă persoană ca pe un obiect sau un mijloc oarecare.”¹⁵

Esența construirii unei păci durabile pornește de la ideea că orice individ trebuie să îi trateze pe ceilalți cu respect. Valorile creștine sunt cele care au condus la o etică creștină care aplicată pentru nevoile individului, s-a particularizat într-o etică creștină socială. „Etică creștină și-a exprimat întotdeauna preocuparea pentru ordinea socială și a dezvoltat teorii ale structurii sociale în biserică și societate.”¹⁶ Thomas Schirrmacher susține că valorile pe care o persoană le are sunt strâns legate de crezul și credința împărtășită.¹⁷ În acest context, înțelegem că valorile unui om „nu sunt doar niște date și nu pot fi pur și simplu constatate sau dovedite prin cercetare științifică. Dimpotrivă, ele izvorăsc din credințele și adevărurile fiecărei persoane.”¹⁸ Dintre valorile creștine care pot oferi garanții pentru o pace durabilă vom aminti în cele ce urmează: iubirea, smerenia, iertarea, compasiunea, reconcilierea, dreptatea. Vom analiza fiecare dintre aceste valori și vom argumenta felul în care acestea contribuie la menținerea unui climat de pace.

Iubire

Una dintre valorile creștine care pot să asigure o pace durabilă este iubirea. Întreaga tradiție și învățătură creștină au la bază dragostea. Atunci când vorbim despre iubire, ne referim la dragostea față de Dumnezeu și față de aproapele nostru, având ca exemplu viața lui Isus Hristos. „Dragostea creștină este orientată în egală măsură spre Dumnezeu și spre aproapele, având drept punct de referință nu o realitate exterioară omului, ci iubirea acestuia față de el însuși.”¹⁹ Omul care îl iubește pe Dumnezeu este cel care

---

15 William L. Bradley, *The Meaning of Christian Values Today*, Philadelphia, The Westminster Press, 1964, p. 140.

16 Bradley, *The Meaning of Christian Values Today*, p. 141.

17 Thomas Schirrmacher, *Leadership and Ethical Responsibility: The Three Aspects of Every Decision*, Bonn, Culture and Science Publishing, 2017, pp. 48-49.

18 Schirrmacher, *Leadership and Ethical Responsibility: The Three Aspects of Every Decision*, p. 48.

19 Dacian But-Căpușan, „Iubirea valoare umană – virtute creștină”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol. 10, nr. 1, 2022, p. 147.

va asculta de poruncile divine. Dacă la această perspectivă adăugăm și iubirea față de semeni, avem premisele construirii unei relații trainice care să promoveze pacea durabilă.

Dintre toate virtuțile creștine, dragostea este cea care se remarcă datorită faptului că își are originea în Dumnezeu. Credința creștină susține că Dumnezeu este dragoste și fiecare creștin trebuie să ofere dragostea sa celor din jur. „Virtutea teologică a iubirii este semnul deosebit al creștinului. Cea mai însemnată particularitate a moralei creștine este dragostea.”²⁰ Promovând o lume a dragostei, suntem cei care creăm premisele unei păci durabile. Lipsa păcii înseamnă război și războiul are la bază ura. Dacă înlocuim ura cu iubirea față de semeni, cea din urmă va conduce la o conviețuire pașnică și la o pace care poate dăinui. Iubirea „este regula creștinismului desăvârșit, definiția cea mai exactă a lui, împlinirea întregii Legi. Ea îl face pe om desăvârșit și arată pe ucenicul lui Hristos.”²¹

Atunci când cineva iubește pe semenul său va căuta să îi facă acestuia bine. Iubirea adevărată conduce la binefacere și dreptate socială.²² Fără o dreptate socială, nu putem să vorbim despre pace durabilă deoarece printre cauzele principale ale conflictelor se numără lipsa dreptății. Adevăratul creștin care manifestă dragoste va vedea în cel de lângă sine „un frate cu aceleași drepturi ca și cele ale sale.”²³ Iubirea aproapelui este o garanție a păcii durabile pentru că respectarea drepturilor celorlalți elimină acumularea de tensiuni, resentimente și ură interioară. Tratarea altor persoane cu dragoste, respect și compasiune este acțiunea care stă la baza construirii unei păci durabile.

Iertare

O altă valoare creștină care ajută la construirea unei păci durabile este iertarea. Prin iertare înțelegem acțiunea de a trece cu vederea și a renunța la stările de furie și la resentimentele față de cei care ne-au făcut rău. În învățătura Sfintei Scripturi găsim numeroase îndemnuri care promovea-

20 But-Căpușan, „Iubirea valoare umană – virtute creștină”, p. 147.

21 But-Căpușan, „Iubirea valoare umană – virtute creștină”, p. 147.

22 Ionel C. Ostache, „Aspectul moral al dragostei și solidarității față de aproapele”, în *Teologie și Educație la Dunărea de Jos*, 4/2005, p. 297.

23 Ionel C. Ostache, „Aspectul moral al dragostei și solidarității față de aproapele”, p. 297.

ză iertarea. Realitatea cu care operăm în fiecare zi este faptul că greșeala reprezintă un lucru comun omului. Fiecare individ este responsabil pentru greșelile comise împotriva altora prin intermediul faptelor, acțiunilor sau atitudinilor sale. Având această perspectivă, este necesar să observăm că iertarea este soluția pentru greșeală și că, iertând greșelile celorlalți, putem contribui la o pace stabilă pe termen lung.

Împreună cu alte virtuți creștine, iertarea urmărește să evidențieze realitatea că omul este o ființă creată după chipul lui Dumnezeu.²⁴ Considerând că nu există un om perfect și fără greșeală, ajungem la înțelegerea că fiecare individ greșește față de ceilalți. O dată săvârșită greșeala, singura modalitate de rezolvare se rezumă la iertare. Fără iertare, nu putem vorbi de o pace durabilă, deoarece greșeala este cea care creează repulsie și determină dezvoltarea unei atitudini de răzbunare. Multe dintre conflictele și războaiele prezente în istorie au avut drept cauză greșeli care nu au fost iertate și o dată cu trecerea timpului dorința de răzbunare și revanșă s-au dezvoltat până la punctul culminant când s-au materializat în conflicte deschise.

Dacă evenimentele nefericite ale trecutului sunt date uitării, omul poate găsi puterea să trăiască prezentul fără să fie condus de resentimente sau de dorința de răzbunare. „Vreme de veacuri, tradiția creștină a pretins că a ierta corect și total înseamnă să fii dornic să lași amintirea nedreptăților să se șteargă.”²⁵ Iertarea oferă posibilitatea unui noi început între diverse părți implicate în conflict. Alfred Willetts consideră că iertarea este de fapt o parte fundamentală a relațiilor personale, încât fără ea nici o relație personală nu este posibilă.²⁶ Fără o iertare reală, toate discuțiile și înțelegerile care vizează pacea durabilă reprezintă, de fapt, o simplă amânare a reînținerii conflictului. „Înțelegerea greșită despre iertare este o sursă a unei nefericiri sporite, o perturbare a personalității și a relațiilor.”²⁷ În schimb, obținerea unei păci având la bază virtutea iertării creștine sporește șansele unei armonii reale.

---

24 Daniel-Grigore Filimon, *Dreptatea, fapt social și virtute creștină*, București, Editura Universității din București, 2022, p. 172.

25 Miroslav Volf, *Sfârșitul amintirii*, Oradea, Editura Decenu.eu, 2023, p. 148.

26 Alfred Willetts, *What the New Testament Says About Forgiveness*, New York, Association Press, 1964, p. 11.

27 Willetts, *What the New Testament Says About Forgiveness*, p. 12.

Reconciliere

În vederea promovării unei păci durabile este esențial ca între părțile implicate în conflict să existe o etapă a reconcilierii. Realitatea istorică ne arată faptul că deși multe conflicte au fost încheiate cu anumite tratate de pace și garanții în vederea menținerii ei, o dată cu trecerea timpului, din cauza tensiunilor nerezolvate, conflictele au fost reactivate. Reconcilierea reprezintă acea valoare creștină care militează pentru restabilirea unor relații armonioase. Procesul reconcilierii nu este simplu, uneori este nevoie de asumarea vinovăției, repararea daunelor și recunoașterea greșelilor. Din punct de vedere al duratei, reconcilierea presupune un timp îndelungat dar rezultatele realizării ei se materializează în restabilirea încrederii și în posibilitatea de a vindeca rănile trecutului.

Atunci când privim din perspectiva valorilor creștine, observăm că reconcilierea stă la baza credinței creștine. Corneliu Constantineanu afirmă că „constituie un truism afirmația că, de-a lungul istoriei gândirii creștine, reconcilierea a fost un concept fundamental al credinței și al teologiei, o categorie teologică centrală care exprimă însăși esența Evangheliei.”²⁸ În vederea construirii unei păci durabile, este nevoie să reflectăm asupra semnificației sociale a reconcilierii.²⁹ Există atât de multă ură, tensiune și dușmănie între anumite națiuni, situație care trenează în unele cazuri de secole, încât fără o reconciliere profundă, există oricând premisele repornirii conflictului. Principala cauză pentru care în multe situații nu s-a ajuns la o stare de pace stabilă, constă în faptul că reconcilierea nu a avut loc, sau în cel mai bun caz a fost înlocuită cu o simplă declarație lipsită de fundament și realitate.

Reconcilierea ca virtute creștină se bazează pe două acțiuni: iartă și uită.³⁰ Cele două acțiuni au valoare doar dacă sunt așezate împreună. Iertarea lipsită de uitare rămâne incompletă iar uitarea fără iertare nu este realizabilă. Miroslav Volf, analizând opera lui Grigore de Nyssa constată că printre darurile duhovnicești trebuie să amintim: „iertarea greșelilor”, „uitarea relelor” și „ștergerea păcatelor”.³¹ Toate aceste lucruri trebuie să aibă loc ca să putem vorbi despre realizarea reconcilierii. Odată realizată

---

28 Constantineanu, *Trăiți în pace*, p. 27.

29 Constantineanu, *Trăiți în pace*, pp. 28-29.

30 Volf, *Sfârșitul amintirii*, p. 148.

31 Volf, *Sfârșitul amintirii*, p. 149.

aceasta aduce atât beneficii cât și responsabilități.³² Printre beneficii putem aminti restabilirea relațiilor rupte, iar asumarea responsabilităților este strâns legată de obligația celor reconciliați de a trăi în noul context, dovedind o conduită ireproșabilă.

Smerenie

Lipsa păcii își are, în mod frecvent, originea într-un factor determinant, identificat ca dorința omului de a se afirma și de a-i trata pe cei din jur cu dispreț. Învățătura creștină vorbește despre smerenie și o promovează ca fiind o trăsătură fundamentală a credinciosului. Prin smerenie, înțelegem caracteristica omului de a realiza că este imperfect și se află într-o totală dependență de Dumnezeu. Astfel smerenia dezvoltă în om o atitudine de respect față de semenii și o dorință de a fi de folos altora.

Societatea în care trăim astăzi nu mai este foarte interesată de a trăi în smerenie și a-i considera pe alții din jur ca fiind mai importanți și însemnați. Se observă o tendință în care smerenia este neglijată tot mai mult. George Maloney susține că „cultura noastră occidentală modernă a ignorat practic smerenia, considerând că este o negare a valorii intrinseci a cuiva ca individ.”³³ Această abordare a favorizat dezvoltarea unei stime de sine ridicate, care poate evolua într-o formă de orgoliu personal. Este necesar să facem o bună distincție între ce înseamnă smerenia și să o privim în antiteză cu mândria deoarece „a existat multă confuzie în înțelegerea noastră asupra mândriei și umilinței.”³⁴ Există voci care au susținut și încurajat cultivarea mândriei în detrimentul smereniei „insistând asupra necesității unei mândrii sănătoase și a unei bune stime de sine pentru talentele noastre.”³⁵ În general, această mândrie personală, asociată cu orgoliu și alte atitudini de răzbunare au contribuit la menținerea stărilor de conflict și la imposibilitatea obținerii unei păci de durată.

Pacea construită în jurul smereniei este una trainică pentru că smerenia reglementează relațiile dintre oameni. Conform lui Mark Kinzer

---

32 Constantineanu, „Paul’s Paradigm Shift and Reconciliation: A Kuhnian Exploration into Paul’s Theologizing”, în *Bible, Culture, Society*, ed. Corneliu Constantineanu, Marcel V. Măcelaru, Osijek, Evandeoski teoloski fakultet, 2009, p. 175.

33 George Maloney, *On the Road to Perfection*, New York, New City Press, 1995, p. 16.

34 Maloney, *On the Road to Perfection*, p. 16.

35 Maloney, *On the Road to Perfection*, p. 16.

smerenia nu înseamnă să îi vezi pe alții ca fiind superiori și nici să ai o stimă de sine scăzută determinând acțiuni timide, rezervate sau temătoare.³⁶ Prin smerenie se înțelege „să te pui la dispoziția altora”³⁷ și astfel, „fiecare nu se va uita la propriile interese ci la interesele altora.”³⁸ Dezvoltând o asemenea atitudine, omul smerit devine neconflictual și va promova pacea ca o soluție la frământările actuale. Andrew Murray observă că lipsa smereniei este considerată cauza principală a multor rele care există în lume.³⁹

Compasiune

În rândul valorilor creștine care ajută la facilitarea unei păci durabile regăsim și compasiunea. Această virtute constă în abilitatea de a înțelege și a empatiza cu suferința celorlalți, ceea ce ar trebui să conducă la responsabilizare în vederea ajutorării celor în nevoie. Cu alte cuvinte, compasiunea poate fi considerată ca încercarea de a te pune în locul altuia cu scopul de a-l înțelege mai bine și de a deveni un sprijin. Învățătura creștină vorbește despre faptul că un credincios trebuie să demonstreze prin faptele și atitudinile sale milă și compasiune pentru persoanele din jur, având ca exemplu suprem dragostea pe care Isus Hristos a arătat-o lumii întregi.

Compasiunea nu este doar o idee teoretică ci înseamnă să îi ajuți în mod practic pe cei care sunt în nevoi și greutăți. „În Biblie, adevărata compasiune are trei caracteristici care se împletesc și sunt inseparabile: înțelegerea, simțirea și acțiunea.”⁴⁰ Dacă între oameni ar exista mai multă compasiune, atunci anumite bariere sociale ar fi depășite. Când o categorie de oameni face eforturi de a înțelege o altă categorie, se creează premisele unei colaborări care să conducă la o bună înțelegere. Conform învățaturii creștine, omul este chemat să ofere compasiune inclusiv dușmanilor săi.⁴¹ În mod normal, tentația naturală a omului este să se răzbune pe cel care i-a făcut rău. Doar că o astfel de abordare nu face altceva decât să alimen-

---

36 Mark Kinzer, *The Self-Image of a Christian*, Michigan, Servant Books, 1980, p. 62.

37 Kinzer, *The Self-Image of a Christian*, p. 62.

38 Kinzer, *The Self-Image of a Christian*, p. 62.

39 Andrew Murray, *Humility: the Beauty of Holiness*, Fort Washington, Christian Literature Crusade, 1995, pp. 12-13.

40 Andrew Dreitcer, *Living Compassion*, Nashville, Upper Room Books, 2017, p. 22.

41 Dreitcer, *Living Compassion*, pp. 92-95.

teze și mai mult ura, violența și să facă imposibilă susținerea procesului de pace durabilă. Elementul de noutate despre care discutăm în contextul compasiunii este faptul că ea deschide o cale de reglementare a relațiilor rupte chiar și către dușmanii ostili.

Compasiunea care apare înăuntrul ființei umane și se concretizează în practică deschide calea acțiunilor caritabile. „A face lucruri caritabile poate deschide ușa către o altă lume a celor nevoiași.”⁴² Compasiunea materializată prin caritate „este primul pas în înțelegerea problemelor copleșitoare care pot domina pe cei mai puțin bogați. Ea poate deschide inima cuiva și poate servi drept catalizator pentru o implicare plină de compasiune și devotament.”⁴³

Caritatea creștină⁴⁴ ca particularizare a compasiunii este una dintre principalele acțiuni în vederea construirii unei păci durabile. Atunci când o persoană își manifestă compasiunea și dăruiește celui cu care se află în conflict, se creează premisele care pot conduce la un echilibru. Încercarea de a te pune în locul celuilalt, ajută la o mai bună înțelegere a situației și a punctului său de vedere.

Dreptate

Credința creștină susține dreptatea ca fiind o virtute de bază. Prin ea se înțelege trăirea unei vieți drepte, respectând principiile morale și drepturile celorlalți⁴⁵. Pentru a ajunge la o pace durabilă, este nevoie de un cadru just și echitabil. Atunci când drepturile cuiva sunt încălcate în mod repetat sau cel care greșește nu este pedepsit, se pun bazele unei stări conflictuale. Pacea nu poate fi de durată fără existența unor mecanisme clare care să pedepsească pe cei răi și să îi apere pe cei buni.

Este ușor de înțeles că într-o lume plină de inechități, dreptatea socială este parte a procesului de obținere a unei păci sustenabile. Dreptatea socială este cheia unei conviețuiri pașnice. „Sunt necesare reguli de conviețuire, norme cel puțin generale care să prevină abuzurile și să încu-

---

42 Robert D. Lupton, *Compassion, Justice and the Christian Life*, Ventura, Regal Books, 2007, p. 53.

43 Lupton, *Compassion, Justice and the Christian Life*, p. 53.

44 Teodor M. Popescu, „Caritatea creștină”, în *Biserica Ortodoxă Română*, 3/2020, pp. 217-263.

45 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

rajeze armonia socială. Sunt necesare dispoziții clare și unanim recunoscute care să stăvilească interesul individual și să garanteze stabilitatea și durabilitatea.⁴⁶ Atunci când există norme și reguli, putem vorbi despre ce este bine și rău, dar și cum definim binele. „În fond, binele și dreptatea sunt noțiuni care, departe de a fi separate sau limitate, trimit, după caz, către același ideal de ordine, de echilibru, de desăvârșire, pentru că ceea ce este drept este și bine, după cum ceea ce este bine este, în mod normal, și drept.”⁴⁷ Dreptatea are de-a face cu individul și ar trebui să vorbim despre dreptate ca un drept fundamental și necesar. Fără dreptate, nu există posibilitatea de obținere a păcii durabile, fiindcă lipsa dreptății produce răni sufletești greu de tratat. „Prezența dreptului în societate nu poate fi înțeleasă făcând abstracție de individ, de interesele acestuia, de manifestările lăuntrice,”⁴⁸ toate acestea trebuie să intre sub incidența și protecția dreptății.

Principiile creștine susțin faptul că toți credincioșii trebuie să lupte pentru dreptate și să promoveze pacea în lume.⁴⁹ Lupta pentru dreptate se va reflecta într-o luptă pentru pace. Eliminarea diferențelor și a inechităților deschide calea unei conviețuiri pașnice. De prea multe ori lipsa dreptății a condus la conflicte care au avut apoi urmări nefaste. Dreptatea socială conduce la egalitate. Conform învățăturii creștine, oamenii sunt egali și au fost creați de Dumnezeu ca fiind ființe cu rațiune, sentimente și voință. Dacă această idee a egalității⁵⁰ ar governa lumea noastră, numărul conflictelor s-ar reduce substanțial. Marcel Măcelaru analizează problema egalității între oameni și afirmă că ea este susținută de întreaga Sfântă Scriptură. De exemplu, „Biblia conține unele dintre cele mai incisive afirmații ale egalității”⁵¹ și în multe pasaje ale Bibliei găsim faptul că Dumnezeu nu face diferență între oameni ci îi tratează pe toți în mod egal. Prin promovarea unei dreptăți sociale, se deschide calea unei lumi

---

46 Filimon, *Dreptatea, fapt social și virtute creștină*, pp. 32-33.

47 Filimon, *Dreptatea, fapt social și virtute creștină*, p. 35.

48 Filimon, *Dreptatea, fapt social și virtute creștină*, p. 45.

49 Charles P. DeSanto, „The Sociology of Social Problems”, în *Christian Perspectives on Social Problems*, ed. Charles P. DeSanto, Zondra G. Lindblade, Margaret M. Poloma, Indianapolis, Wesley Press, 1992, pp. 4-6.

50 Marcel V. Măcelaru, „Toward a Biblical Understanding of Equality”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol. 10, nr. 2, 2023, pp. 621-629.

51 Măcelaru, „Toward a Biblical Understanding of Equality”, p. 624.

mai bune, în care inechitățile sunt eliminate și binele comun⁵² devine un scop al fiecărui individ.

Concluzii

Din analiza făcută în acest studiu, reiese că încercările zadarnice de a construi o pace durabilă ne determină să reflectăm asupra unor elemente care pot să garanteze menținerea ei. Astfel ajungem la înțelegerea că valorile creștine pot constitui un fundament pentru echilibru pe termen lung. Multitudinea de războaie și tratate de pace încălcate sunt dovada certă că o simplă declarație de pace sau semnarea unui act nu înseamnă automat și instaurarea păcii. De cele mai multe ori, cauza conflictelor provine din interiorul omului și în acest context soluția rezolvării conflictelor nu poate să vină din altă parte. Valorile creștine analizate în acest articol au de-a face cu caracterul omului, ele având menirea de a transforma natura umană dându-i o altă formă.

Prima virtute propusă în vederea construirii unei păci durabile este iubirea. Ea își demonstrează adevărata forță prin neutralizarea violenței și a urii. Iertarea determină o uitare a faptelor rele de care a avut parte cineva și deschide calea spre vindecarea rănilor trecutului. Reconcilierea contribuie la refacerea relațiilor și la posibilitatea de a construi o nouă colaborare bazată pe respect. Smerenia favorizează dezvoltarea unei atitudini împăciuitoare punând respectul față de semenii în centrul comportamentului uman. Compasiunea ajută la corectarea inechităților și la înțelegerea problemelor și a contextului de viață al celuilalt. Dreptatea vizează promovarea și susținerea egalității de drepturi pentru toți indivizii, lucru care elimină tensiunile sociale generate de injustiție și discriminare.

Toate aceste virtuți sunt intrinsec legate de învățătura creștină, care le prezintă ca valori esențiale ale relațiilor interumane și ale vieții comunitare. Prin natura lor, aceste caracteristici conduc la reconciliere, respect reciproc și dialog, creând astfel condițiile necesare pentru instaurarea și menținerea unei păci durabile. Ele nu reflectă doar idealurile morale ale tradiției creștine, ci pot servi și ca fundament etic într-o societate pluralistă,

---

52 Marcel V. Măcelaru, „Bunăstarea umană și binele comun”, în *Pentru binele comun*, ed. Corneliu Constantineanu, Marcel V. Măcelaru, Iosif Riviș-Tipei, Arad, Editura Universității Aurel Vlaicu, 2018, pp. 31-40.

contribuind la depășirea conflictelor și la promovarea coexistenței pașnice între indivizi și popoare.

Bibliografie:

- ✦ BOTOI, Oliviu Petru, „Paradigma dreptului la viață în contextul conflictelor armate – O perspectivă etică asupra omuciderii în vreme de război”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol. 11, nr. 1, 2024, pp. 352-367.
- ✦ BRADLEY, William L., *The Meaning of Christian Values Today*, Philadelphia, The Westminster Press, 1964.
- ✦ BUDEANU, Radu, *Pacea în armură*, București, Editura Albatros, 1983.
- ✦ BUT-CĂPUȘAN, Dacian, „Iubirea valoare umană – virtute creștină”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol. 10, nr. 1, 2022, pp. 146-163.
- ✦ CONSTANTINEANU, Corneliu, „Paul’s Paradigm Shift and Reconciliation: A Kuhnian Exploration into Paul’s Theologizing”, în *Bible, Culture, Society*, ed. Corneliu Constantineanu, Marcel V. Măcelaru, Osijek, Evan-deoski teoloski fakultet, 2009, pp. 155-181.
- ✦ CONSTANTINEANU, Corneliu, *Trăiți în pace*, Oradea, Editura Casa Cărții, 2013.
- ✦ DESANTO, Charles P., „The Sociology of Social Problems”, în *Christian Perspectives on Social Problems*, ed. Charles P. DeSanto, Zondra G. Lindblade, Margaret M. Poloma, Indianapolis, Wesley Press, 1992, pp. 1-21.
- ✦ DREITCER, Andrew, *Living Compassion*, Nashville, Upper Room Books, 2017.
- ✦ FILIMON, Daniel-Grigore, *Dreptatea, fapt social și virtute creștină*, București, Editura Universității din București, 2022.
- ✦ JOHNSON, Thomas K., *Human Rights – A Christian Primer*, Bonn, Culture and Science Publishing, 2008.
- ✦ KINZER, Mark, *The Self-Image of a Christian*, Michigan, Servant Books, 1980.
- ✦ LUPTON, Robert D., *Compassion, Justice and the Christian Life*, Ventura, Regal Books, 2007.
- ✦ MĂCELARU, Marcel V., „Bunăstarea umană și binele comun”, în *Pentru binele comun*, ed. Corneliu Constantineanu, Marcel V. Măcelaru, Iosif Riviș-Tipei, Arad, Editura Universității Aurel Vlaicu, 2018, pp. 31-40.

- ✦ MĂCELARU, Marcel V., „Toward a Biblical Understanding of Equality”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol. 10, nr. 2, 2023, pp. 621-629.
- ✦ MALONEY, George, *On the Road to Perfection*, New York, New City Press, 1995.
- ✦ MURRAY, Andrew Murray, *Humility: the Beauty of Holiness*, Fort Washington, Christian Literature Crusade, 1995.
- ✦ OSTACHE, Ionel C., „Aspectul moral al dragostei și solidarității față de aproapele”, în *Teologie și Educație la Dunărea de Jos*, 4/2005, pp. 297-306.
- ✦ POPESCU, Teodor M., „Caritatea creștină”, în *Biserica Ortodoxă Română*, 3/2020, pp. 217-263.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Moral Values and Human Values: Support for Sustainable Societal Development”, în Chivu, L., Ioan-Franc, V., Georgescu, G., De Los Ríos Carmenado, I., Andrei, J.V. (eds.), *Europe in the New World Economy: Opportunities and Challenges. ESPERA 2023. Springer Proceedings in Business and Economics*, Springer, Cham, 2024, pp. 301-318. https://doi.org/10.1007/978-3-031-71329-3_17
- ✦ SCHIRRMACHER, Thomas, *Leadership and Ethical Responsibility: The Three Aspects of Every Decision*, Bonn, Culture and Science Publishing, 2017.
- ✦ VOLE, Miroslav, *Sfârșitul amintirii*, Oradea, Editura Decenu.eu, 2023.
- ✦ WILLETTS, Alfred, *What the New Testament Says About Forgiveness*, New York, Association Press, 1964.